

imod alle Sundhedsregler ganske nødvendig tvinges ind paa. En stor By indeholder jo saa mange Jarer for Helbrede, saa meget, der kan undergrave i Uttide Menneskers Arbejdsdygtighed, at det er Grund nok til ikke at bortkaste noget; der dog til en vis Grad paa bløse Omraader kan danne en Modvægt for saadanne nedbrydende Indflydelser. Dernæst rummer en stor By ogsaa en Utaalighed af Fristelser til Fornøjelser i den fritid, som nu er de enkelte bestaaet, der ikke altid ere af den sundeste Natur hverken i fysisk eller moralsk Henseende. At regulere en stor By's Fornøjelseliv er i Virkeligheden ikke en af de ringeste Opgaver for dem, der i det hele skulle lede Byens Udvikling, og nu er netop det Frihustiliv, der kan blive en Besøknings til Del paa de store Fælledes, af en ganske anden naturlig, sund og udviklende Natur end det Fornøjelseliv, der gennemgaaende kan føres inden for lukkede Døre, i bestemte Lokaler med Nydelser, der ikke altid efterlade just de gavnlige Erindringer hos dem, der have deltaget dertil. Paa dette Omraade er jo alt, hvad der foregaar i fri Luft, alt, hvad der foregaar for den store Offentligheds Øjne, i mangfoldige Henseender at foretrække for, hvad der foregaar, saa at sige, under Laas og Lukke; og det vil være en koinmunal Opgave at organisere Fornøjelselivet her i Kjøbenhavn for den store Befolkning. Men dette vil være absolut umuligt, naar man en Gang for alle har givet de store Fælleder bort, der afgive Rumleplads for Forættelseslister af alle Arter og derigennem indirekte ville kunne komme til at spille en stor Rolle for den personlige og sociale Udvikling i Byen. At en stor By trænger til saadanne Pladser, hvor der kan komme til offentlig Udryk i større Stil, hvad der rører sig i Befolkningen, er ogsaa en given Ting, og jo mere det offentlige Liv udvikler sig, des mere vil det staa som en Livsforudsætning. Men hvis man stærkt Fællederne bort, er det allerede her i Salen omtalt, i hvilken Grad man forringer Muligheden af disse store Massesamlinger, som ikke blot betyde, at en stor Mængde Mennesker strømmer sammen, men ogsaa, at disse store Mængder gennem en saadan samlet Deltagelse i det offentlige Liv disciplineres til i det hele taget at optræde der. Der ligger, tror jeg ikke kan nægtes, en disciplinerende Magt i dette Samliv, og skal man tale om at disciplinere den store Befolkning, disciplinere de Kræfter, der i enhver By uden Disciplin og Organisation kunde være fristede til ikke at gaa de ønskelige Veje, vil netop denne Afgang til fri Bevægelse og Samvir-

ken være et af de ypperste Midler dertil. Jeg tror ogsaa, at naar der klages her i Byen over, at der er en vis Mangel paa Respekt for Politimyndigheden og Autoriteter af lignende Art, for offentlige Anordninger o. fl., hænger det for en stor Del sammen med, at der ikke har været tilstrækkelig Afgang til at røre sig frit og selv holde Orden; og at der derved er vakt en Følelse af, at man har en naturlig Modstander i den Politimyndighed, der træder en i Møde paa Gader og Stræder. Det er ikke min Mening, at man har Ret i at betragte Sagen paa denne Maade, men jeg tror, at man vilde sjerne en stor Del af den Stemning, der i denne Henseende er oppe, naar man vedblivende efter en voksende Maalestok — thi det er jo først i de senere Aar, at denne Bevægelse er begyndt — havde benyttet disse Fælleder som saadanne Samlingssteder og til Møder, hvor Befolkningen saa at sige er sit eget Polit, og det Formaal, for hvilket man møder, er den Magt, der tvinger Deltagere til Respekt for Ordenen og Omgivelsene. Endelig er det jo ogsaa nævnt, af hvor megen Værdi det er for en stor By at have saadanne Pladser liggende til Brug ved store midlertidige Foretagender, til Anbringelse af Bygninger, der skulle opføres i et givet Øjeblik, men rives ned igen. Jeg har hørt fra forskellige Byer af omtrent samme Størrelse som Kjøbenhavn, hvorefter man, naar saadanne Byggeforetagender forestodes, i høj Grad har besluttet, at man i sin Tid, da man udlagde Grunde, ikke har været betænkt paa at bevare tilstrækkelig store aabne Strækninger af den Art, som i det foreliggende Øjeblik kunde være af saa overordentlig Værdi. Det er af alle disse Grunde, jeg mener, at denne Sag bør tages alvorlig. Der er her Tale om et Strid, der ikke kan gøres om igen, naar det engang er gjort, og det er ikke ud fra et smaaest Standpunkt, men ud fra det berettigede Kjøbenhavnske Synspunkt, som gaar ud paa, at man vil gøre sit til, at Byen kan faa en naturlig Vækst; at den ikke stues unaturligt op til en Udvikling, som Byen ikke kan bære, og at man ikke bør opgave Midlerne til paa en naturlig Maade at fremme Befolkningens sunde Udvikling; det er ud fra dette Standpunkt, at jeg er en Modstander af det Forslag, der her foreligger. Hvad de andre Opgaver angaa, som Forslaget vil løse, kan jeg selvfølgelig intet have at indvende imod, at man søger at give Frederiks Hospital en Udvikling efter alle de nødvendige Hensyn, som et saadant Hospital maa have Krav paa at se iagttagne, baade som et Statshospital, der skal være